

Reactieformulier

Consultatie NBA-handreiking 1152

Rechtmatigheidsverantwoording

in het kader van de controle van de jaarrekening van decentrale overheden

Consultatieperiode loopt tot en met 24 oktober 2025

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Instructies voor respondenten

We verzoeken u de consultatiereactie uiterlijk aan te leveren op **24 oktober 2025**.

Dit reactieformulier is bedoeld voor het geven van uw consultatiereactie op de concept NBA-handreiking 1152. Het gebruik van dit document zal de verzameling en analyse van consultatiereacties door de NBA vergemakkelijken.

U kunt reageren op alle vragen of alleen geselecteerde vragen. Om uw consultatiereactie zo goed mogelijk te kunnen behandelen, verzoeken we het volgende:

- Geef uw algemene reactie door middel van de 'drop-down' keuzemenu's.
- Geef de reden voor uw antwoorden bij de gedetailleerde reactie. Als u het niet eens bent met de voorstellen in de handreiking, geef dan uw specifieke redenen en specifieke suggesties aan voor het wijzigen van de handreiking.
- Benoem zo specifiek mogelijk waar uw consultatiereactie betrekking op heeft, bijvoorbeeld door te verwijzen naar specifieke paragrafen, voorbeelden of alinea's in de handreiking.
- Vermijd het invoegen van tabellen of tekstvakken in het formulier bij het geven van uw antwoorden op de consultatievragen, omdat dit de verzameling van de reacties zal bemoeilijken.
- Dien uw opmerkingen in met behulp van dit formulier, zonder een begeleidende brief of een samenvatting van uw belangrijkste punten. Benoem in plaats daarvan eventuele belangrijke punten zoveel mogelijk in uw antwoorden op de vragen.

Uw reactieformulier kunt u zenden naar: consultaties@nba.nl. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt met betrekking tot voorgestelde regelgeving en toelichtingen daarop. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Onderdeel A: uw gegevens

Naam van uw organisatie (of uw naam als u een reactie indient in persoonlijke hoedanigheid)	Provincie Flevoland
Naam/namen van verantwoordelijke(n) voor deze indiening (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	Arjan Kok
Naam van contactpersoon voor deze reactie (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	
E-mailadres van contactpersoon	

Onderdeel B: antwoorden op de consultatievragen

Voor elke vraag, begint u met uw algemene antwoord op de vraag met de keuzelijst. Geef uw gedetailleerde opmerkingen, indien van toepassing, daaronder bij de behorende sectie.

B1. Vragen met betrekking tot NBA Handreiking 1152 Rechtmatigheidsverantwoording

1. Wat vindt u in het algemeen van de opzet en duidelijkheid van deze handreiking?

Algemene reactie: Zeer goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De handreiking heeft een heldere structuur en goede toelichting. Ook de verwijziging naar eerdere alerts draagt daar aan bij.

2. Vindt u de onderwerpen die zijn behandeld in de handreiking relevant voor de controlepraktijk?

Algemene reactie: Zeer goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Zeker relevant en bruikbaar. Het zou nog kunnen helpen om enkele praktijkvoorbeelden toe te voegen, zoals concrete voorbeelden van rechtmatigheidsfouten of casussen over foutenherstel (omdat dat onderdeel nu nieuw is). Hoewel dat soms ook weer leidt tot discussie doordat het lijkt of de voorbeelden exact van toepassing moeten zijn op een vraag die speelt. Wellicht iets om nog af te wegen.

3. Zijn er onderwerpen die zijn behandeld in de handreiking die ingekort moeten worden of achterwege kunnen blijven?

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De verwijzing naar de actuele wet- en regelgeving maakt dat het document relevant is, maar het zijn wel veel verwijzingen (die wellicht al bij de gebruikers van de handreiking bekend zouden moeten zijn).

4. Vindt u dat in hoofdstuk 4 het verschil / de samenhang tussen de verantwoordingsgrens voor het opstellen van de jaarrekening en de toepassing van de (uitvoerings)materialiteit voor de accountantscontrole duidelijk is uitgewerkt?

Algemene reactie: Onduidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De berekening van de goedkeuringstolerantie volgens het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) wordt toegelicht in de tabel op pagina 18 van de handreiking. In de eerste cel van deze tabel staat "fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle", met een sterretje dat verwijst naar een toelichting. Die toelichting lijkt echter niet te gaan over de fouten en onzekerheden zelf, maar over de **grondslag waarop de percentages in de tabel moeten worden toegepast**. Hierdoor ontstaat verwarring: het lijkt alsof de fouten en onzekerheden worden berekend op basis van de lasten, terwijl het in werkelijkheid gaat om de **tolerantie** die op basis van de lasten wordt berekend.

Daarnaast roept de toelichting bij het sterretje in de tabel vragen op. Er staat nu: "% van de lasten exclusief de toevoegingen aan reserves mits dit gaat om programma-overschrijdende overboekingen, want die worden verwerkt via de exploitatierekening. Overboekingen tussen reserves binnen een programma niet, want deze worden binnen de balans verwerkt."

Deze formulering is verwarrend, omdat het lijkt alsof sommige reservemutaties **buiten de exploitatierekening (staat van baten en lasten)** zouden vallen. Dat is echter **niet in lijn met het BBV-model**. Volgens artikel 27 en artikel 17 van het BBV moeten **alle mutaties in reserves buiten de programma's worden gepresenteerd**, maar **wel binnen de exploitatierekening**.

Het lijkt erop dat de toelichting bedoeld was om aan te geven dat de **goedkeuringstolerantie** moet worden berekend op basis van de **totale lasten, zonder** de mutaties in reserves. De huidige tekst wekt echter de indruk dat sommige stortingen in reserves **toch meegeteld zouden mogen worden** bij het berekenen van de tolerantie. Dat roept de vraag op of er nu een opening is ontstaan om bepaalde stortingen alsnog mee te nemen in de berekening, wat op zich wel wenselijk is vanuit de provincies en gemeentes.

5. *Vindt u dat de scenario's voor de oordeelsvorming door de accountant vanuit de Bado tabel (fouten en onzekerheden gezamenlijk) voldoende duidelijk zijn toegelicht?*

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

N.v.t.

6. *Zijn er specifieke onderwerpen en of onduidelijkheden in BBV, Waterschapsbesluit of Bado die in deze handreiking voor accountants extra aandacht of uitwerking behoeven?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Persoonlijk vind ik de afzonderlijke begrippen onzekerheden en onduidelijkheden niet nodig. Liever in beide gevallen alleen over onzekerheden spreken, maar dat is uiteraard al verankerd in andere regelgeving.

7. *Mist u nog onderwerpen in deze handreiking?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

In de handreiking zelf niet, maar wel iets wat als voorbeeld opgenomen kan worden. In de nieuwe kadernota rechtmatigheid is nu een duiding gegeven aan de rechtmatigheid van begrotingsafwijkingen bij stortingen en onttrekkingen aan egaliseringsreserves. Het komt erop neer dat de mutaties die afwijking van de begroting toch rechtmatig zijn, wanneer de raad of de staten daar vooraf kaders aan hebben meegegeven. Dit zou als een praktijkvoorbeeld meegenomen kunnen worden.

8. *Heeft u nog andere adviezen en/of opmerkingen met betrekking tot de NBA-handreiking 1152?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):
N.v.t.

B2. Vragen met betrekking tot andere NBA uitingen

9. De NBA is voornemens om NBA Alert 48 Accountantscontrole decentrale overheden 2024 d.d. 5 februari 2025 in te trekken, zodra NBA Handreiking 1152 definitief wordt. Heeft u bezwaren tegen het intrekken van NBA Alert 48? Graag uw reactie nader toelichten.

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):
N.v.t.

10. De NBA Handreiking 1122 Gevolgen voor de accountantscontrole van het uitbesteden van taken aan uitvoeringsorganisaties bij decentrale overheden dateert van 10 december 2013. Heeft u behoefte aan actualisering van de inhoud van deze handreiking, mede in relatie tot de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en / of de herziene Controlestandaard 600? Graag uw reactie nader toelichten.

Algemene reactie: Ja

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

We constateren nog wel onduidelijkheid over de rol van de overheden zelf en hun accountants in deze kwestie. Een voorbeeld daarvan is het verkrijgen van zekerheid over de uitvoering van subsidieregelingen door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Als provincies hebben we daar nu twee jaar speciale afspraken voor moeten maken, omdat de betrokken organisaties onzekerheid ervaren over de verantwoordelijkheden en de rollen. Het gaat dan om vragen als:

- Van wie is de verantwoording,
- Wie moet een accountant een opdracht tot controle verlenen,
- Wat is de reikwijdte van de accountant van de provincies zelf bij de beoordeling van de rapportage en de te verkrijgen zekerheid,
- Wie tekent de LOR, enz.

11. De NBA is voornemens om NBA Handreiking 1139 De met governance belaste personen bij gemeenten d.d. 12 november 2019 in te trekken. De hierin beschreven rolverdeling en communicatie bij een gemeente is gewijzigd met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Heeft u bezwaren tegen het intrekken van NBA Handreiking 1139? Graag uw reactie nader toelichten.

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Geen bezwaar, maar het kan wel handig zijn om dit in een andere handreiking terug te laten komen.